

Oulu2026
Euroopan kulttuuri-
pääkaupunki

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuunnitelma varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Kaakonpojan päiväkoti 2022-2025

SIVISTYS- JA
KULTTUURIPALVELUT

OULU

Nykytilan kartoitus

Käynnistimme tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmatyön päiväkodissamme tutustumalla Tasa-arvokompassi-materiaaliin jokainen työntekijä itsenäisesti.

Omatoimisen työskentelyn jälkeen keskustelua jatkettiin kasvattajatiimeissä. Tiimit toivat päiväkodin kasvattajayhteisön keskusteluun aiheita, joita kokivat päiväkodissamme olevan tarpeen vahvistaa.

Yhteisessä koko yksikön keskustelussa valitsimme kolme vahvistamisen kohdetta.

Mielestämme päiväkodissamme tasa-arvo ja yhdenvertaisuusasiat on huomioitu hyvin, koska Oulun varhaiskasvatussuunnitelmassa nämä aiheet limittyvät eri osa-alueisiin.

Johdanto

Oulun kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelman mukaan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat olennainen osa esiopetuksen arvopohjaa ja toimintakulttuuria: " Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä. Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta. Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevista asenteista keskustellaan työyhteisössä. Lisäksi tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, uskontoon, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa. Vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä tavat toimia stereotyyppisten oletusten mukaisesti välittyvät lapsille. Esiopetus on sukupuolisensitiivistä. Henkilöstö tiedostaa omia ennako-odotuksiaan ja rohkaisee lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennako-odotuksia. Henkilöstö tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisten eriarvoistavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä." (Oulun kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma)

Yhdenvertaisuuslain mukaan yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja-perusoikeudet kuuluvat kaikille.

Tasa-arvolaintarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä parantaa naisten asemaa. Laintarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolenilmaisuuksiin perustuva syrjintä.

Tässä toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa kuvataan yksikkömme varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen nykytilaa sekä asetetaan kehittämisen kohteita sekä niille toimenpiteitä lukuvuosille 2022–2025.

Yksikön kehittämiskohteet ja toimenpiteet

1. Lasten kaveritaitojen vahvistaminen
2. Lasten tunnetaitojen vahvistaminen
3. Monikulttuurisuuden näkyväksi tekeminen lapsiryhmässä

1. LASTEN KAVERITAITOJEN VAHVISTAMINEN

- Pidämme yllä turvallisia ja myönteisiä vuorovaikutussuhteita – niin lasten kuin aikuistenkin välillä. Aikuisten keskinäinen puhetapa toimii lapsille esimerkkinä ja mallina vuorovaikutuksesta.
- Puhumme ystävällisesti ja kunnioittavasti. Opettelemme käyttämään kohteliaisuussanoja: kiitos, ole hyvä, anteeksi... Näin osoitamme vuorovaikutustilanteissa toisen kunnioitusta ja luomme myönteistä ja hyväksyvää ilmapiiriä.
- Jokainen lapsi kohdataan arvostavasti: puhutaan kauniisti, kuunnellaan aidosti ja keskustellaan lapsen kanssa. Tarvittaessa käytetään vuorovaikutusta tukevia menetelmiä, kuten kuvia.
- Panostamme ryhmäytymiseen. Ryhmäytyminen ennaltaehkäisee kiusaamista, vahvistaa kaveritaitoja ja luo yhteenkuuluvuuden sekä turvallisuuden tunnetta. Opettelemme kavereiden nimiä ja mihin ryhmään kuulumme.
- Tuemme kaveritaitoja kaikissa arjen tilanteissa. Aikuinen on läsnä ja sanoittaa ja mallintaa tilanteita. Opettelemme, millainen on hyvä kaveri, ja varmistamme että kaikki pääsevät halutessaan vuorollaan mukaan.
- Pidämme tärkeänä lapsen taitoa tunnistaa omat vahvuutensa ja arvostaa itseään sellaisenaan kuin on. Harjoittelemme kaveritaitoja laulujen, lorujen, ja satujen avulla.
- Leikille annetaan paljon aikaa ja tilaa. Pienryhmätoiminta mahdollistaa leikkirauhan. Aikuisen tehtävä on opettaa ja rikastuttaa leikkiä olemalla mukana leikkimässä, ohjaamassa leikkiä ja havainnoimassa lasten leikki- ja kaveritaitoja.
- Huomioimme lasten yksilöllisyyden, temperamentin ja luonteenpiirteet. Jokainen lapsi tulee hyväksytyksi omana itsenään, jokainen voi oppia sosiaalisia taitoja ja hyvää käytöstä. Osoitetaan lapselle, että hänestä itsestään iloitaan, eikä vain siitä, mitä hän on oppinut tai tehnyt.

2. LASTEN TUNNETAITOJEN VAHVISTAMINEN

- Toimimme pienryhmissä: tämä mahdollistaa lapsen aidon kohtaamisen ja kuulluksi tulemisen, arjen tilanteet pysyvät rauhallisempina, aikuisen on helpompi havainnoida/ennakoida/puuttua tilanteisiin ja olla läsnä lapselle sekä tutustua lapseen.
- Otamme tunnepuheen mukaan arkeen: Opettelemme tunnistamaan ja nimeämään tunteita lasten kanssa. Muistamme harjoitella tunnistamaan myös sanatonta ja kehollista viestintää.
- Kasvattajat tiedostavat arjen tilanteet (leikkitilanteet, siirtymät, ruokailu, ulkoilu ym.) tärkeinä tunteiden säätelytaitojen oppimistilanteina – tunnesäätelyn harjoittelun mahdollisuudet ovat oppimisympäristössä jatkuvasti läsnä.
- Lohdutamme lasta silloin, kun hän tarvitsee lohdutusta. Autamme lasta säätelemään omia tunteitaan. Myös kaverit voivat auttaa ja lohduttaa, tuemme lapsia yhteisöllisyyteen.
- Kasvattajat toimivat sensitiivisesti ja ovat valmiita muuttamaan omaa toimintaansa lapsen tarpeisiin vastatakseen, annamme lapselle aikaa käsitellä tunnetta. Kasvattaja valitsee toimintaan, tunteeseen tai ymmärrykseen kohdistuvan tuen: vaihtoehtoisen toimintavan valitseminen, huomion suuntaaminen muualle, tunteiden/tilanteiden sanoittaminen, lohduttaminen, fyysinen ohjaus – aikuisen on tärkeää muistaa toimintojen oikea-aikaisuus ja ennakointi.
- Tuen antamisen jälkeen kasvattaja jää havainnoimaan, miten tarjottu tuki vaikutti, mitä lapsi oppi ja mitä kasvattaja itse oppi tulevia tilanteita varten – miten jatkossa lasta kannattaisi ohjata ja tukea jo ennakoivasti?
- Päiväkodissamme tunnetaitojen vahvistamiseen ja opettamiseen käytettävää materiaalia ovat Piki-materiaali, Askeleittain -materiaali, erilaiset tunnekortit ja -kuvat, tunnemittarit, leikit, pöytäteatteri ja draama, laulut ja musiikki (molli-duuri).

3. MONIKULTTUURISUUDEN NÄKYVÄKSI TEKEMINEN LAPSIRYHMÄSSÄ

- Käymme avointa keskustelua perheiden kanssa heidän toiveistaan: Kuinka tuoda heidän kulttuuriaan ja esim. kieltään ryhmän arkeen? Aloituskeskustelulla on tärkeä merkitys.
- Osoitamme kunnioittavaa asennetta eri kulttuuri- ja kielitaustaisia perheitä kohtaan olemalla kiinnostuneita perheen omasta kulttuurista.
- Tutkimme lapsiryhmässä lasten tai heidän vanhempiensa kotimaita (synnyinmaita) kartan tai karttapallon avulla.
- Tutustumme kirjojen sekä Ipadin avulla erilaisiin kieliin ja maiden tunnuksiin. Voimme opetella eri kulttuurien leikkejä, lauluja tai muuta kulttuuriin kuuluvaa.
- Rohkaisemme eri kielitaustaista lasta käyttämään omaa äidinkieltään, jolloin hän voisi esim. opettaa laulun tai tervehdyksen muulle lapsiryhmälle omalla äidinkielellään.
- Tutustumme suomalaiseen kulttuuriin nimeämällä sekä keskustelemalla sen ominaispiirteistä. Huomioimme kalenterivuoden tapahtumia koko päiväkodin yhteisissä Tarinatuvisissa.
- Päiväkodin lelu- ja pelihankinnoissa huomioidaan monikulttuurisuuden näkyminen.
- Tulkkipalvelua käyttämällä varmistamme molemminpuolisen ymmärretyksi ja kuulluksi tulemisen.

Arviointi

Otamme huomioon tähän suunnitelmaan kirjatut toimenpiteet aina syyskauden alussa päiväkodin toimintasuunnitelmaa tehdessämme.

Suunnitelman arviointi toteutetaan vuosittain kevätkauden aikana.

Vanhemmille kerrotaan päiväkotimme Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedottamalla ja keskusteluissa. Arviointiin vanhemmat voivat osallistua keskusteluissa tai antamalla palautetta.

Lasten kanssa käytetään tunnetaito- tai kaveritaitokortteja arvioinnissa. Aamupiireillä voi käydä kuvien kautta erilaisia tilanteita läpi lapsiryhmän kanssa, käytössä ovat myös Askeleittain-materiaali, Mieli ry:n Lapsen mieli-materiaali ja Piki- ja Molli-kirjat.

Vapaan leikin aikana kasvattajat havainnoivat, mitä leikkiä leikitään, kuka valitsi kenet kaveriksi. Leikinvalintatauluja ja kuvia käytetään leikin valintaan ja niiden avulla voidaan myös haastatella lapsia mieluisista leikeistä ja kavereista.

Havainnoista keskustellaan päivittäin ja kerran viikossa tiimipalavereissa, käytänteitä muokataan aina tarvittaessa.

Materiaalit

- [Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus \(OuKa/Akkuna\)](#)
- [Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu oppilaitoksissa \(OPH\)](#)
- [Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta](#)
- [Yhdenvertaisuuslaki](#)
- [Tasa-arvokompassi esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen](#)
- [Tasa-arvokompassi perusopetukseen](#)
- [Tasa-arvo toimintakulttuurin keskiöön materiaalipankki](#)
- [Koulu vailla vertaa –opas yhdenvertaisuussuunnitteluun](#)
- [Toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu perusopetuksessa ja päiväkodissa/Oulun yliopiston julkaisu](#)
- [KARVIN selvitys Tasa-arvo teoiksi ja todeksi](#)
- Nykytilan kartoitusta varten tutustu: [Unicefin kysely nuorille](#)
- [Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo Oulun kaupungin toiminnassa \(Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma 2019-2021\)](#)